

Patrona, collationi suæ reservare potest, licet non vacet, et conferre, cum vacat.—Ex duobus præsentatis à Patrono laico potest superior instituere secundum.—Vide correctionem Elencho II. num. 124.

29. *Pastoralis*.—Si laicus Patronus duos successivè præsentet, valet institutio de secundo, non obstante appellatione prius facta per primum. Episcopus tamen, qui malitiosè primum repulit eidem in competenti beneficio providere compellitur.

30. *Postulasti*.—Si ad præsentationem Rectoris ad titulum Ecclesiæ aliquis fuerit ordinatus, Patronus, qui non consentit, ad ipsam, cum vacabit, poterit præsentare.

31. *Transmissæ*.—Patronus etiam Clericus Ecclesiam vacantem conferre non potest; et si contulit, potest nihilominus ad illam præsentare.

IN SEXTO.—Ibi tit. XIX.

Cap. unic. *Si laicus*.—Donatio juris patronatus laici facta loco Ecclesiastico, etiam sine consensu Episcopi tenet: non tamen præjudicat juri Episcopi.—Vide Trid. sess. 23. c. 9. de reform.—Laicus quadrimestre tempus habet ad præsentandum; Ecclesia verò semestre, licet à laico acquisiverit jus patronatus.

IN CLEMENTINIS.—Ibi tit. XII.

Cap. 4. *Ut constitutio*.—Si præsentatis ad Ecclesias per Patronos Ecclesiasticos, in quibus ipsi non consueverunt omnia onera supportare, non assignetur intra terminum competentem congrua portio, Diœcesanus eam assignare debet. Quod locum non habet quando onera sunt per Patronos supportanda.

2. *Plures*.—In plures hæredes unius ex pluribus patronis transit jus patronatus per stirpes.

TIT. XXXIX.—DE CENSIBUS, EXACTIONIBUS ET PROCURATIONIBUS.

Cap. 4. *Sancitum*.—Ecclesiæ fundandæ debet pro dote tribui mansus liber à quolibet servitio temporali, non tamen ab Ecclesiastico; sed si aliquid confertur Ecclesiæ ultra mansum, tenetur Ecclesia ex eo solvere onera consueta.—Vide Gonzal.

2. *Omnis*.—Solutio tributi arguit subjectionem.

3. *Scientes*.—Non potest Episcopus novum censum imponere monasterio.

4. *Licet*.—Cæcus et pauper ad collectas non tenentur.—Michelorius tract. de cæco cap. 23. intelligit hunc textum quoad cæcum de collectis

29 Idem Helien. Episc.

30 Idem Aurien. Episc.

31 Greg. IX. Archiep. Ebor.

U. Bonif. VIII.

1 Clem. V. in Conc. Vien.

2 Idem.

1 Ex Conc. Guaticen.

2 Ex Ep. 15 D. Paul. ad Rom.

3 D. Greg. Steph. Cartular.

4 Idem Constantin. Episc.

personalibus, non realibus, licet Gonzalez sentiat exemptum esse ab utriusque de benignitate Ecclesiæ juxta litteram textus.

5. *Pervenit*.—Petens censum, debet rationem exprimere, puta si non constet de titulo seu causa ipsius census, vel non elapsum sit tempus legitimum, quod justum titulum præsumere facit.

6. *Cum Apostolus*.—Ponit numerum equorum, quos secum ducere possunt Prælati visitantes, et prohibet eis tunc uti venationibus, et sumptuosas epulas querere.—Vide Trid. sess. 24. cap. 3. de reform.—Prælati non debent gravare subditos tallis et exactionibus; permittitur tamen ex justa causa petere ab eis moderatum auxilium.

7. *Prohibemus*.—Novus census Ecclesiis imponi nequit, nec antiquus augeri.

8. *Præterea*.—Prælati seu rector Ecclesiæ non potest, præsertim post mortem, Ecclesiam suam propria auctoritate constituere censualem.

9. *Ecclesiis*.—Episcopus Ecclesiæ de manu laici per se ereptæ, non potest ob hoc censum imponere.

10. *Innovamus*.—Nova pedagia sine consensu Principis imponens, communionem privatur.—Vide Bulla Cœnæ.

11. *Cum Clerici*.—Qui per collusionem constituit Ecclesiam censualem, illa privabitur.

12. *Ea, quæ*.—Si collectores gravant Ecclesias, privari debent officio.

13. *Significavit*.—Qui recipit juramentum de novo censu imposito Ecclesiæ persolvendo, compellitur jurantem absolvere.

14. *Sopita*.—Archiepiscopus visitans provinciam, etiam à monasteriis provinciæ procurari debet.—Vide moderationem Elencho II. n. 125.

15. *Gravis*.—Patroni etiam Clerici novum censum Ecclesiæ imponere non possunt, nec veterem augere. Et si super hoc juramenta vel cautiones exegerunt, coguntur absolvere.

16. *Quanto*.—Loquitur de onere imposito à fundatore cujusdam monasterii favore alterius, cujus explanationem vide in Gonzal.

17. *Cum instantia*.—Omnes Ecclesiæ, nisi sint exemptæ, procurare tenentur Legatos et Nuncios Sedis Apostolicæ, nec in hoc præscriptione juvantur, et tractat de modo procurationis eorumdem.

18. *Ex parte*.—Si ad unicam mensuram solvi solet quod debetur ex voto, ad illam imposterum solvi debet; si verò ad diversas, liberabitur solvens etiam ad minorem.—Vide in Gonzal. historiam et originem voti, de quo hic.

19. *Cum olim*.—Ecclesiæ tenentur Episcopo, in cujus Diœcesi sunt, respondere de procurationibus, quarta decimarum et aliis episcopalibus.

5 Pasch. II. Comit. Mathil.

6 Ex Conc. Lat. ran. sub Innoc. III.

7 Ex eod. sub Alex. III.

8 Alex. III. Wigor. Episc.

9 Idem Carnot. Episc.

10 Idem.

11 Idem Cantuar. Archiep.

12 Idem.

13 Luc. III.

14 Idem Ravenaten. Episc.

15 Clem. III.

16 Innoc. III. Ab. et Convent. Be-

llævil.

17 Idem Primic. et Clero Mediol.

18 Idem Zamor. et Salmant. Ep.

19 Idem Cæsaraug. Ep.

20. *Olim.*—Solvendi sunt census ad antiquam monetam, in qua instituti fuerint, nisi sit in alterius monetæ solutione præscriptum.—Vide Auctorem hoc tit. n. 358. et seqq.

21. *Cum venerabilis.*—Episcopus remittens Ecclesiæ servitia sibi debita, et statuens, quod aliud servitium non imponatur, procurationem non intelligitur remisisse.—In textu statuitur, Episcopum bis in anno visitantem, bis quoque debere procurationem recipere: sed ex decreto Cong. Conc. relato in Thes. Resol. in S. Marci *Plurium* 16 Jan. 1723, pluries visitans intra annum, quod præstare potest toties quoties opus fuerit etiam intra annum ex Trid. c. 4. sess. 6. de reform. semel tantum procurari debet: et vide correctionem Elencho II. n. 426.

22. *Super eo.*—Ecclesiæ noviter jurisdictioni Episcopi assignatæ in procurationibus et aliis servabunt consuetudinem vicinarum.

23. *Procuraciones.*—Prælati tunc sunt procurandi, cum personaliter visitant; et debent tunc servare mediocritatem evectioinum et personarum juxta Conc. Later. sub Alex. III, et prædicationi, correctioni et reformationi vacare: Legati et Nuncii Apostolici pro diebus tantum, quibus moram trahunt, procurari debent, et contra hanc constitutionem exactum restituitur duplicatum.—Vide Trid. sess. 24. cap. 3. de reform.

24. *Venerabili.*—Ecclesia etiam civitatis tenetur procurare Episcopum visitantem, quamquam ipsum nunquam procuraverit.—Vide correctionem Elencho II. n. 427.

25. *Cum nuper.*—Qui jure metropolitano vel legationis visitat provinciam, in provinciales sibi procuraciones denegantes potest ferre sententiam.

26. *Cum Canonicis.*—Ad antiquam monetam, vel si non est in usu, ad ejus æstimationem solvendæ sunt pensionis antiquæ.

27. *Auctoritate.*—Propter privatum Oratorium procuratio ratione visitationis non debetur.—Hoc secundum omnes Canonistas, locum habet in omnibus Oratoriis privatis, sed textus loquitur de Oratoriis sitis in Granciis Monachorum, ubi degunt tantum conversi pro agrorum cultura, ibique interdum monachi celebrant. De quibus vide Add. meas tit. XLVIII. lib. III.

IN SEXTO.—Ibi tit. XX.

Cap. 1. *Romana.*—Archiepiscopus valens provinciam visitare, prius debet visitare Ecclesiam, civitatem et diocesim propriam, clericos et laicos earundem.—Vide correctionem Elencho II. n. 41 et 42, ac moderationem Elencho II. n. 428.—Visitata sua diocesi, Archiepiscopus in parte vel in totum, visitat omnia loca Ecclesiastica, clerum et populum provinciae, procurationem a visitatis recipiendo.—Archiepiscopus post inea-

20 Idem Spolet. Ep.

21 Idem Prior S. Steph. Dioc. Phar.

22 Idem Petro Compostel. Archiep.

23 Idem in Concil. Lateranen.

24 Honor. III. Ab. de Pyro et de Josaphath.

25 Greg. IX.

26 Idem.

27 Idem.

1 Innoc. IV.

ptam visitationem in una diocesi, transiens ad aliam, ad primam redire non potest, nisi de novo reiteret in tota provincia.—Expedita visitatione, non reiterat illam Archiepiscopus sine consilio Suffraganeorum, et definitione in scriptis prius facta; debet tamen reincipere ab illis qui in prima non fuerunt visitati.—Archiepiscopus visitans debet proponere verbum Dei, inquirere de vita ministrorum et de pertinentibus ad divinum officium, absque juramento. Infamatos Ordinariis denunciaret, et notoria crimina puniat.—Vide Trid. sess. 24. cap. 3. de ref.—Visitor non in pecunia, sed in victualibus recipiet procurationem moderatam, nec familia sua aliquid recipere potest, etiam prætextu officii, nec ipse nec sui aliquid munus etiam oblatum recipient.—Vide notata cap. 2 et 3. seqq.—Forma visitationis præmissa servari debet ab Episcopis et aliis Prælatibus inferioribus Regularium, consuetudinibus exceptis.

2. *Exigit.*—Confirmat præcedentem decretalem Innoc. IV. pœnas adijciens.—Vide correctionem Elencho I. n. 43 et 44, et Elencho II. n. 429, Elencho III. n. 38. ac Elencho IV. n. 22.

3. *Felicis.*—Visitor recipere potest procurationem in pecunia, volentibus visitatis, sed una die ultra unam procurationem non recipiet, licet plura visitaverit loca.—Vide correctionem Elencho II. n. 430.

4. *Quamquam.*—Si Universitas, vel singularis persona Ecclesias vel Ecclesiasticas personas compulerit solvere pedagias vel guidagias, vel exactiones pro rebus suis, quas causa negotiationis non deferunt, vel pro personis, singulares sunt excommunicati, et Universitas ininterdicta: nec prodest contraria consuetudo.—Hæc decretalis confirmat et ampliat e. *Quia nonnulli*. 1. de immun. Eccl. hoc. eod. lib., et vide addita à Clem. V. cap. *Præsenti* 3 hoc eod. tit; vide etiam Trident sess. 25. cap. 20 de ref. ac ampliationem Elencho I. n. 45.

5. *Perpetuo.*—Archiepiscopus visitare potest provinciam, ac etiam iterare, licet Suffraganei non sint negligentes: et tunc confessiones omnium audire, absolvere et pœnitentias imponere.—Vide moderationem Elencho II. n. 434.

IN CLEMENTINIS.—Ibi tit. XIII.

Cap. 1. *Cum sit.*—Religiosi subire tenentur onera, quæ incumbant Ecclesiis à se ante hoc Conc. acquisitis, nisi privilegio, exceptione vel alia justa causa juventur: quæ privilegia vel exemptiones non juvant in Ecclesiis post Conc. acquirendis.

2. *Ad nostrum.*—Ponit quædam gravamina quæ Prælati inferebant exemptis, præcipue Cisterciensibus, et illa fieri prohibet; statuens, quod Episcopi, qui in monasterio Cisterciensis Ordinis charitative procurantur, sint contenti cibariis, quæ sibi ministrantur. Si verò procurantur ex debito, ipsis volentibus, carnes ministrari debent extra septa monasterii, vel saltè extra portam, quæ dicitur regularis. Ipsorum etiam eleemosynarii fragmenta mensarum possunt pauperibus erogare.

2 Greg. X. in Concil. Lugdunen.

3 Bonif. VIII.

4 Idem.

5 Idem.

1 Clem. V. in Conc. Vien.

2 Idem.

3. *Præsenti*.—Diocesani, quibus hoc constat, illos, qui exigendo a Clericis pedagia vel guidagia excommunicati sunt vel interdicti, publicare debent.

IN EXTRAVAGANTIBUS COMMUNIBUS.—Ibi tit. X.

Cap. unic. *Vas electionis*.—Taxat procuraciones, pabula charitatis et subsidium charitativum. Salvat privilegia, conventiones, consuetudines, præscriptiones et indemnitate pauperum. Inhibet contraveniri. Punit transgressores et eorum familiares.—Vide correctionem Elencho II n. 132.

TIT. XL.—DE CONSECRATIONE ECCLESIE VEL ALTARIS.

Cap. 1. *Ad hæc*.—Amoto altari vel lapide continente sigillum, reconsecrabitur altare, non autem Ecclesia.

2. *Tua fraternitas*.—Diebus etiam non festis possunt Ecclesie consecrari.

3. *Quod in dubiis*.—1.º Idem dicit, quod in præced.—2.º Quod oleum non consecratum potest commisceri oleo consecrato (si hoc est in majori quantitate), et totum fit consecratum.

4. *Proposuisti*.—Reconciatur Ecclesia, quæ propter homicidia et vulnera hominum ibi perpetrata, polluta est.

5. *Cum sis*.—Plura altaria simul in eadem Ecclesia consecrari possunt, et idem in pluribus Episcopis.

6. *Ligneis*.—Corruente tecto, parietibus illæsis et mensa altaris non enormiter fracta, nec altare, nec Ecclesia consecratur.

7. *Consuluisti*.—Polluitur Ecclesia vel cæmeterium, si excommunicatus in ea sepelitur.

8. *Cum sicut*.—Qui fecit Ecclesiam consecrari, tenetur eam dotare.

9. *Aqua*.—Ecclesia polluta per Sacerdotem simplicem reconciliari non potest, etiam si aqua fuerit per Episcopum benedicta.

10. *Si Ecclesia*.—Ecclesia etiam non consecrata, si polluitur, reconcilianda est.

IN SEXTO.—Ibi tit. XXI.

Cap. unic. *Si Ecclesiam*.—Polluta Ecclesia, pollutum est cæmeterium contiguum, sed non remotum. Pollutio cæmeterii Ecclesiam non polluit, licet contiguam. Polluto uno cæmeterio, aliud contiguum pollutum non est, licet per portam de uno in aliud detur ingressus.

3 Idem.

U. Bened. XII.

1 Alex. III.

2 Idem Tornac. Episc.

3 Idem Nidros. Episc.

4 Idem Composiei. Archiep.

5 Idem.

6 Innoc. III. Archiep. et cap. Bisunt.

7 Idem Selvuic. Ep.

8 Honor. III. Gertr. Ux. An. II.

Reg. Hung.

9 Greg. IX. Astoric. Episc.

10 Idem eidem.

U. Bonif. VIII.

TIT. XII.—DE CELEBRATIONE MISSARUM, ET SACRAMENTO EUCHARISTIE, ET DIVINIS OFFICIIS.

Cap. 1. *Presbyter*.—Presbyter tenetur horis debitis dicere horas canonicas; permittitur tamen ex causa dicere eas usque ad vespervas inclusive.—Qui alii teneantur ad horarum et officii B. Virginis recitationem, vide Additiones meas lib. III. hoc eod. tit., cum hic textus loquatur solum de parochia, ac de horarum recitatione publice peragenda.

2. *Quidam*.—Propter missam specialem (id est, de particularibus sanctis ad indiscretam quorundam petitionem), missa de feria dimittenda non est.

3. *Consuluisti*.—Sufficit Sacerdoti semel in die celebrare, excepto casu necessitatis et festo Navititatis.—Hoc verbum *Sufficit* Sacerdotes adigit sub præcepto, ne pluries in die celebrent, ut ex epist. Bened. XIV. ad Episc. Oscensem *Declarasti* 16. Mart. 1746.

4. *Consilium*.—In missa votiva B. Virginis licet dicatur propria præfatio, non tamen dicitur hymnus Angelicus, nec Symbolum.

5. *Ex parte*.—Semper Sacerdos vino perfundere debet, postquam totum acceperit Eucharistie Sacramentum; nisi eadem die aliam missam deberet celebrare.

6. *Cum Marthæ*.—Si quæ verba sunt in canone missæ, quæ ab Evangelistis dicta non fuerunt, credere debemus, quod à Christo Apostoli, et ab Apostolis eorum successores acceperunt.—In sacramento altaris aqua cum vino transubstantiatur in sanguinem.—Hic Innoc. non decidit, sed dicit hanc inter alias opiniones esse probabiliorem, ut in textu.

7. *De homine*.—Gravius peccat qui simulat in missa corpus Christi conficere et non conficit, quam ille, qui conficit in mortali.—Hoc ob idolatriam saltè materiale, cujus causam præbet missam audientibus: et vide Addit. meas lib. V. tit. 28. n. 220.

8. *In quadam*.—Hic improbat opinionem, quod in Sacramento altaris aqua convertatur in phlegma: et probat Christum fuisse verum Deum et verum hominem, et quod de ipsius latere exivit vera aqua.

9. *Dolentes*.—Præcipit Prælati et Clericis in virtute obedientiæ, ut nocturnum officium et diurnum studiosè celebrent et devotè.—Vide Additiones meas lib. III. hoc eod. tit. n. 374.

10. *Sanè*.—Eucharistia debet mundè servari, et in ejus elevatione et delatione populus debet se inclinare: et cum defertur ad infirmum, debet

1 Ex Conc. Agathen.

2 Ex Conc. Tribur.

3 Innoc. III. Wigor. Ep.

4 Idem Archiep. Brachar.

5 Idem.

6 Idem Joan. quond. Archiep. Lugdunen.

7 Idem Rectorib. Roman. Frater.

8 Idem Ferar. Ep.

9 Idem in Conc. Lat.

10 Honor. III.

deferri in decenti habitu et cum lumine; transgressores verò sunt puniendi.— Vide Trid. sess. 13. cap. 6 et cap. 6 et 7 de Euchar. "

11. *Cum creatura.*—In Ecclesiis collegiatis debent celebrari duæ missæ collegialiter, una pro defunctis, alia pro festo, si festum occurrit; vel pro feria, si feria.

12. *Te referente.*—In die Cœnæ Domini Episcopus tantum in sua Ecclesia debet missam celebrare et Chrisma conficere.

13. *Perniciosus.*—In Sacrificio altaris plus de vino, quam de aqua ponendum est.

14. *Litteras.*—Ab officio et beneficio deponitur Presbyter celebrans, qui sine aqua, et sine duobus saltè candelis accensis, vel in pane fermentato, si non sit Sacerdos græci ritus, vel vase ligneo sacrificat.— Non tamen vetitum est Sacrificare in vase stanneo, quando Ecclesiarum vel Sacerdotum tanta est paupertas, ut majoris pretii vasa comparari nequeant. *Ut Calix* de consecrat. dist. 1. "

IN CLEMENTINIS.—Ibi tit. XIV.

Cap. 1. *Gravi.*—Praelati, ad quos spectat correctio, et illis negligentibus, Superiores ipsorum debent esse solliciti, ut horis debitis in cathedralibus, regularibus et collegiatis Ecclesiis horæ canonicæ devotè psallantur: et quod in Ecclesiis aliis celebretur convenienter et debite diurnum officium et nocturnum.

2. *Dignum.*—Clerici etiam religiosi, domestici commensales Cardinalium vel Episcoporum se possunt illis in Divinis Officiis coaptare.— Cum hoc privilegium sit restrictum ad recitantes cum solis Cardinalibus ac Episcopis, et quidem consecratis et non electis tantum, non est extendendum ad recitantes cum quibuscumque aliis, ut aliqui perperam opinarunt. "

IN EXTRAVAGANTIBUS COMMUNIBUS.—Ibi tit. XI.

Cap. unic.—*Discipulorum.*—Præcipit recitari certas preces, dum missæ celebrantur, et viginti dies indulgentiarum hoc facientibus elargitur.

TIT. XLII.—DE BAPTISMO ET EJUS EFFECTU.

Cap. 1. *Si quis.*—Licet puer sit ter mersus in aqua, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, si non sit dictum: *Ego te baptizo in nomine* etc. non est baptizatus.

2. *De quibus.*—Si probabiliter dubitatur, an quis fuerit baptizatus potest baptizari *sub conditione.*

3. *Majores.*—Sacramentum baptismi utiliter confertur parvulis, licet non credant nec intelligant, et remittitur eis peccatum originale. Orig-

11 Idem Archiep. et Episc. Franc.

42 Idem Archiep. Sipont.

43 Idem Archiep. Upsalen. in Svec.

14 Idem Berthol. Ep. Brix.

1 Clem. V. in Conc. Vien.

2 Idem ibid.

U. Joan. XXII. Aven.

1 Alex. III. in Conc. Vienn.

2 Idem.

3 Innoc. III. Arelat. Archiep.

nale peccatum, quod sine consensu contrahitur, remittitur in baptismo, etiam non consentienti, ut parvulis; secus de actuali: quia sicut non committitur sine consensu, ita non relaxatur. Licet in baptismo dimittatur originale peccatum parvulis, qui tamen consentire non possunt, in adultis tamen amentibus vel dormientibus, qui non consentiunt baptismo, non dimittitur actuale; et idem etiam nec originale.—Quoad amentes intellige, si non tales à navitate, cum tunc æquiparentur parvulis.—Amentes vel dormientes baptizati si ante demeritiam vel dormitionem baptizari volebant, characterem suscipiunt; aliàs secus. Coacti verò causative suscipiunt.

4. *Debitum.*—Nemo potest se ipsum baptizare, etiam instante necessitatis articulo.

5. *Non ut.*—Ubi deest vel forma vel aqua, non est baptismi sacramentum.

6. *Licet.*—Baptizatos à Latinis Græci rebaptizare non debent.

IN CLEMENTINIS.—Ibi tit. XV.

Cap. unic. *Præsentis.*—In fontibus Ecclesiarum, non in privatis domibus debet baptisma conferri, et transgressores puniri præcipit, exceptis duobus casibus.—1.º Quando sunt baptizandi liberi Regum vel Principum, quorum nomine veniunt, etiam nepotes ex filiis, et alii descendentes (ff. de verbor. significat. l. Liberorum.)—2.º Quando instat necessitas ob periculum vitæ baptizandi."

TIT. XLIII.—DE PRESBYTERO NON BAPTIZATO.

Cap. 1. *Si quis.*—Si non baptizatus ordinatur, Ordinis characterem non recipit.

2. *Apostolicam.*—Omissio baptismi non nocet credenti probabiliter se esse baptizatum.—Hic Innoc. loquitur de Presbytero, qui vita decessit sine baptismo fluminis, ideoque ei non nocuit decedere in fide et Christi nominis confessione ad salutem æternam. Ceterum probabilitas baptismi recepti non satis est pro recipiendis Ordinibus, ut cap. seq."

3. *Veniens.*—Non baptizatus ordinari non potest; et si ordinetur, non recipit Ordinis characterem, licet credebatur baptizatus.

TIT. XLIV.—DE CUSTODIA EUCHARISTÆ, CHRISMATIS ET ALIORUM SACRAMENTORUM.

Cap. 1. *Statuimus.*—Eucharistia et Chrisma debent fideliter sub clavis custodiri, et contrafacientes sunt puniendi.—Circa custodiam Eucha-

4 Idem Theodos. Meten. Ep.

5 Idem Nidros. Archiep.

6 Idem in Conc. Lat.

U. Clem. V. in Concil. Vien.

1 Ex Conc. apud Compendium.

2 Innoc. III. Ep. Cremon.

3 Idem Hug. Ferrar. Ep.

4 Innoc. III. in Conc. Lat.

ristiæ si contrafacientes sint Regulares, puniendi sunt nedum à suo superiore, sed etiam ab Episcopo ex decreto Conc. Episc. et Regul. 8. Jan. 1724. approbato ab Inn. XIII. relato à BEN. XIV. lib. IX de Synod. Diœc. c. 15. n. 4."

2. *Relinqui.*—Supellectilia in Ecclesiis poni non debent, nisi necessitas urgeat; Ecclesiæ debent sua vasa et vestimenta mundè tenere.

TIT. XLV.—DE RELIQUIIS ET VENERATIONE SANCTORUM.

Cap. 4. *Audivimus.*—Sine Papæ licentia non licet aliquem venerari pro Sancto.

2. *Cùm ex eo.*—Sanctorum Reliquiæ vendi non possunt, vel passim ostendi non debent, ne circa illas populus decipi possit.—Vide Trid. sess. 25. de Vener. et invocat. sanct. et moderationem Elencho II. n. 133. Nota quod pingens seu minians et vendens Agnus Dei cereos incurrit excommunicationem non reservatam ex Constit. Greg. XIII. *Omni.*"

IN SEXTO.—Ibi tit. XXII.

Cap. unic. *Gloriosus.*—Festa duodecim Apostolorum, quatuor Evangelistarum, et quatuor Doctorum et Confessorum Ecclesiæ, scilicet Gregorii, Augustini, Ambrosii et Hieronymi, sub officio duplici debent solemniter celebrari.

IN CLEMENTINIS.—Ibi tit. XVI.

Cap. unic. *Si dominum.*—Festum Corporis Christi celebrari debet feria quinta post octavam Pentecostes: et certæ Indulgentiæ concedentur iis, qui in festo, vel intra octavam officiis vel horis intererunt.—Vide Trid. sess. 43. cap. 5. et can. 6 de SS. Eucharistiæ Sacram."

IN EXTRAVAGANTIBUS COMMUNIBUS.—Ibi tit. XII.

Cap. 1. *Cùm præ excelsa.*—Qui Conceptionem Immaculatæ Virginis devotè celebrabunt, et in eodem festo et ejus octava officio intererunt, consequuntur easdem indulgentias, quas quis consequitur in Corporis Christi solemnitate.

2. *Grave.*—Excommunicationem ipso facto incurrunt Prædicatores asserentes B. Virginem in peccato originali fuisse conceptam: qui etiam dicunt, quod festum Conceptionis ejus celebrantes graviter peccant.—Vide innovationem Elencho IV. n. 23."

TIT. XLVI.—DE OBSERVATIONE JEJUNIORUM.

Cap. 1. *Ex parte.*—Vigilia occurrens in Dominica jejunari debet in sabbatho, et jejunanda est vigilia B. Matthiæ.

2 Idem ibid.

1 Alex. III.

2 Innoc. III. in Conc. Lat.

U. Bonif. VIII.

U. Clem. V. in Conc. Vien.

1 Sixt. IV.

2 Idem.

1 Innoc. III. Cleric. S. Petri et Magdalen.

2. *Consilium.*—Statuit:—1.º Jejunandum esse in omnibus vigiliis Apostolorum præter illas SS. Philippi et Jacobi, ac S. Joannis Evangelistæ.—2.º Jejunandum esse in sabbatho præcedenti in vigiliis earum festivitatum, quæ incidunt in feriam secundam.—3.º Servandam esse regionis consuetudinem circa diem vigiliæ S. Bartholomæi.—4.º Non esse puniendos edentes carnem in quadragesima ob magnam annonæ inopiam; preces tamen aliquas pro illis et cum illis esse ad Deum fundendas.—5.º Jejunandum esse die sabbathi (intellige quoad abstinentioniam à carnibus) juxta consuetudinem Ecclesiæ Romanæ et aliorum locorum, à quo excusantur debiles et infirmi, si citra vitæ periculum jejunare nequeant.—6.º Dispensari posse esum carniæ cum infirmis in quadragesima et aliis jejuniis.—Circa jejunium vide Additiones meas lib. 3. tit. 46. post n. 5."

3. *Explicari.*—Si festum Nativitatis (Domini) occurrit sexta feria, licitum est omnibus carnes comedere, exceptis professis et voventibus.—Id est, iis Regularibus obstrictis ex vi regulæ sub pœna peccati mortalis se abstinere à carnibus."

TIT. XLVII.—DE PURIFICATIONE POST PARTUM.

Cap. unic. *Volens.*—Mulier post partum statim potest ingredi Ecclesiam, nec tenetur abstinere per aliquot dies secundum legem mosaicam.

TIT. XLVIII.—DE ECCLESIIS ÆDIFICANDIS VEL REPARANDIS.

Cap. 1. *Quicumque.*—Habentes beneficium in Ecclesia tenentur contribuere ad ipsius reparationem.—Vide Trid. sess. 7. c. 8. et sess. 21. c. 7. de refl."

2. *Cùm dicat.*—Leprosi permitti debent, sine præjudicio antiquarum paræciarum habere Ecclesiam propriam et Presbyterum, nec tenentur solvere decimas de hortis vel nutrimentis animalium.

3. *Ad audientiam.*—Propter nimiam distantiam Ecclesiæ potest nova Ecclesia in ipsius paræcia ædificari, et certa portio de antiqua sibi deputari.—Vide ampliacionem Elencho III. n. 39. et ampliacionem Elencho IV. n. 24."

4. *De his.*—Rectores Ecclesiarum possunt compelli, ut de redditibus, qui supersunt, teneantur conferre ad constructionem seu reparationem Ecclesiæ.

5. *Ad audientiam.*—Sæcularis Ecclesia sine præjudicio Clericorum ad statum regularem potest reparari, et Collegio, quod nondum est, privilegium non confertur.

2 Idem Brachar. Episc.

3 Honor. III. Episc. Pragen.

U. Innoc. III. Armachan. Archiep.

1 Ex Concil. Mogunt.

2 Ex Concil. Later. sub Alex. III.

3 Alex. III. Eborac. Archiep.

4 Idem Lexov. Ep.

5 Urban. III.

6. *Tua nos.*—Non obstante juramento de rebus Ecclesiæ non alienandis, potest Episcopus propter indigentiam novam Ecclesiam ædificare.

TIT. XLIX.—DE IMMUNITATE ECCLESIARUM, CÆMETERI, ET RERUM AD EAS PERTINENTIUM.

Cap. 1. *Ut in domibus.*—In domibus Ecclesiarum non debet Judex laicus judicare, nec hospitium quærere.

2. *Pervenit.*—Tempore magnæ necessitatis non debet aliquis (intellige neque Clericus) excusari à murorum seu civitatis custodia.

3. *Indicatum.*—Rusticus adstrictus ad culturam agrorum Ecclesiæ, non potest illam deserere.

4. *Non minus.*—Laici collectas imponentes Clericis vel Ecclesiis seu jurisdictionem eorum usurpantes, si moniti non desistunt, sunt excommunicati cum suis fautoribus: potest tamen Episcopus cum Clero eis in necessitate præbere subsidia.—Hodie ex Bulla Cœnæ sunt excommunicati ipso jure, et vide limitationem Elencho I. n. 46.*

5. *Cum Ecclesia.*—Causæ sanguinis in Ecclesia vel cæmeteriis agitari non debent.

6. *Inter alia.*—Reus criminis ad Ecclesiam fugiens, non est violenter ab ea extrahendus; nec debet amplius prætextu criminis commissi damnari ad mortem vel ad aliam pœnam corporalem; est tamen aliter legitime puniendus. Fallis in duobus casibus seqq. Servus fugiens ad Ecclesiam timore domini sui, est domino de ejus impunitate juranti restituendus.—Casus 1.us est, si fuerit publicus latro; 2.us si fuerit nocturnus depopulator agrorum; et in his concordat Constit. Greg. XIV. *Cum alias*. §. 3. Vide ampliationem Elencho I. n. 47 et 48. et Additiones meas lib. III. hoc eod. tit.*

7. *Adversus.*—Clerici non debent necessitatibus seu utilitatibus civitatum seu aliorum locorum, etiam ubi laicorum non suppetunt facultates, subvenire, nisi prius Rom. Pont. consulatur. Sententiæ et constitutiones editæ à laicis collectantibus Ecclesiam, sunt ipso jure irritæ, nec ullo tempore convalescunt. Rectores excommunicati ob gravamina præmissa, remanent excommunicati, etiam post depositum officium; nihilominus excommunicati sunt successores, nisi satisfecerint intra mensem.

8. *Quia plerique.*—Prælati plus debito à subditis extorquentes prætextu procurationis, vel alterius servitii impensi Legato vel alteri, illud restituent, et tantundem pauperibus erogabunt.

9. *Ecclesiæ.*—Ecclesia non consecrata, in qua divina officia celebrantur, gaudet immunitate.—Concordat cit. Constit. Greg. XIV. Ex communiore Interpretum consensu idem dic, etiamsi nondum ibi celebrata fuerint divina mysteria.*

6 Cœlest. III.

1 Ex Synod. Raven. sub Jo. IX.

2 D. Greg. Agnello Ep. Terracin.

3 Idem Vitali Defens. Sard.

4 Ex Conc. Lat. sub Al. III.

5 Luc. III.

6 Inoc. III. Regi Conatiæ in Iber.

7 Idem in Conc. Lat.

8 Idem ibid.

9 Greg. IX.

10. *Immunitatem.*—Qui sub spe immunitatis in Ecclesiis vel cæmeteriis delinquant, immunitate non gaudent.—Vide notata cap. *Inter alia* 6. supra.*

IN SEXTO.—Ibi tit. XXIII.

Cap. 1. *Quia nonnulli.*—Sæculares potestates ab Ecclesiis vel Ecclesiasticis personis tallias vel exactiones pro rebus vel possessionibus acquisitis vel acquirendis exigere non præsumant, nec eos compellere ad ipsas distrahendum, vel extra manum suam ponendum.—Vide ampliationem in cap. *Quoniam* 4. supra de cens. hoc eod. lib.*

2. *Decet.*—In Ecclesiis dato humili ingressu, debet orationibus insisti, exclusis clamoribus et seditionibus, conciliis Universalitatis laicorum, et eorum publicis parlamentis, vanis colloquiis, negotiationibus et nundinis ac judiciis secularibus, et maximè criminalibus. Locorum Ordinariis mandatur prædictorum exequutio, et sententiæ in Ecclesiis habitæ declarantur nullæ, et contrafacientes puniri debent.

3. *Clericis.*—Ponit excessus laicorum, qui Clericis collectas, tallias et onera imponebant, et excessus Clericorum, qui talibus consentiebant.—Vide moderationem Elencho I. n. 49.*—Præcipit Ecclesiasticos pro rebus suis, vel Ecclesiarum nil laicis solvere debere absque licentia Apostol. Sedis, sub quocumque colore mutui, subventionis, doni, vel alio quolibet; ut etiam ipsi laici talia non exigant vel recipiant, nec occupent quocumque modo deposita Ecclesiarum, vel personarum Ecclesiasticarum: singulares contra facientes excommunicat; Universalitates interdicat: quæ pœnæ locum habeant in promissionibus factis etiam ante hanc Constit., si postmodum solvantur vel recipiantur, et ab his sententiis solus Papa absolvit, excepto mortis articulo.—Omnia privilegia derogantia huic Constit. cessat et irritat.

4. *Quoniam.*—Excommunicati sunt impediens super causis ad forum ecclesiasticum de jure, vel de consuetudine pertinentibus litteras à Sede Apostolica impetrari, vel super ipsis coram Ordinariis vel Delegatis ecclesiasticis litigari.—Vide Bullam Cœnæ cap. 14.*

5. *Eas qui.*—Domini temporales prohibentes subditis, ne cum Ecclesiasticis contrahant vel communia obsequia exhibeant, ipso facto excommunicationem incurrunt.

IN CLEMENTINIS.—Ibi tit. XVII.

Cap. unic. *Quoniam.*—Revocat cap. *Clericis* 3. in 6. supra.

IN EXTRAVAGANTIBUS COMMUNIBUS.—Ibi tit. XIII.

Cap. unic. *Quod olim.*—Cap. *Clericis* 3. in 6. habet locum tantum quoad laicos tallias à Clericis exigentes et dantes illis auxilium, et non quoad solventes.—Præcipit deinde Lateran. et generalia Concilia diligenter observari.—Vide correctionem Elencho I. n. 50.*

10 Idem Tolet., et Compost. Archiep.

1 Alex. III.

2 Greg. X. in Conc. Lugd.

3 Bonif. VIII.

4 Idem.

5 Idem.

U. Clem. V. in Conc. Vien.

U. Bened. XI.